

ISSN 2411-4758 (Print) 2518-1602 (Online)

Native word in ethnocultural dimension, Drohobych, Posvit, 2018, pp. 130-140.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2411-4758.2018.140847>

УДК 06.053.56

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПОСЛІДОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Тетяна НІКОЛАЄВА,

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної філології
КНУКіМ (Київський національний університет культури і мистецтв)
nickolayeva.t@gmail.com*

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4642-1578>

Research ID: M 3887 2018 <http://www.researcherid.com/rid/M 3887 2018>

*Статтю подано до редколегії / The article is submitted to the editorial board
21.08..2018*

Статтю опубліковано / The article is published 15.11.2018

У науковій статті охарактеризовано послідовний переклад, як різновид усного перекладу. Наведено охоплення послідовного перекладу, особливості його здійснення та часте використання. Досліджено модель та принципи послідовного перекладу. Необхідні навички перекладача для реалізації послідовного перекладу.

Ключові слова: *усний переклад; послідовний переклад; технологія; особливості; навички.*

FEATURES OF THE CONSECUTIVE TRANSLATION

Tetiana NIKOLAIEVA,

*assistant professor Ph. D. (English philology) of the Foreign philology
department Kyiv National University of Culture and Arts*

A scientific article describes the sequential translation as a kind of oral translation. The coverage of sequential translation, features of its implementation and frequent use is presented. The model and principles of sequential translation are investigated. Required translator skills for implementing sequential translation.

The research paper describes a consecutive translation as a type of oral translation and presents three main aspects of translation activity, namely: communicative, reproductive and linguistic-textual. The peculiarities of its implementation are given and the process of verbal consecutive translation, which is disproportionately divided into the stage of audition and the stage of understanding the discourse and the process of language generation, is analyzed.

The author of the research paper singles out the basic skills necessary for carrying out consecutive translation, emphasizing the ability to emotionally transfer the information received. The article emphasizes the importance of the first stage of translation (semantic perception of translation), on which the completeness and accuracy of consecutive translation is dependent. The main types of consecutive translation and their functional features are considered. The basic strategies and tactics of the consecutive translation depending on the text of the original and the target audience are analyzed. Two alternate principles are marked out, which are the basis for the translation as a link of linguistic and cultural communication.

The research paper focuses on the peculiarities of the interpreter's activity during consecutive translation, for the adequacy of which he/she must proceed from the communicative setting and realize the different levels of equivalence (syntactic, semantic, and referential).

The author of the research paper analyzes the individual skills and abilities of the interpreter during consecutive translation in general and professionally oriented in particular. The basic knowledge, skills and abilities necessary for the implementation of oral consecutive two-way translation are revealed. The ability to switch from one language to another within the pre-selected semantic system for work in certain areas of specialization is of special significance.

Keywords: oral translation; sequential translation; technology; features; skills.

Постановка проблеми. Як відзначав О. Ф. Ширяєв, головною метою перекладацької діяльності є утворення мовленнєвих висловів за відповідним соціальним замовленням. Отож продукт перекладацької діяльності виробляється не з власної потреби перекладача, а відповідно до вимог, які мають соціальний характер [13, 11]. На думку Л. К. Латішева, реалізувати ідею професійно орієнтованої підготовки перекладача для роботи у конкретній галузі дуже складно з багатьох причин. По-перше, через велику диференціацію предметних галузей; по-друге, через проблему рентабельності підготовки перекладачів – «напівфабрикат», який необхідно буде доучувати на робочому місці, обійдеться дешевше [6, 20]. Особливої актуальності у цьому контексті набуває технологія послідовного перекладу як виду усного перекладу, що застосовується на різних наукових та організаційних заходах.

Аналіз досліджень. Серед дослідників, що займалися проблематикою перекладу, зокрема послідовного перекладу, варто виділити Андрієнка Т. П., Виноградова В. С., Козак А. В., Котлярів І. В., Кочубей А. С., Латішев Л. К., Попова О. В., Селіванова О. К. та інші науковці.

Вклад основного матеріалу дослідження. У тлумаченні поняття «переклад» здебільшого виокремлюють такі три аспекти: переклад – це духовно-практична діяльність, пов'язана з комунікативною діяльністю; переклад – діяльність не продуктивна, а репродуктивна, тобто це

не первинна, а вторинна діяльність; це вторинна репродуктивна діяльність, що здійснюється засобами природних мов шляхом їх нормативно-ціннісного співвідношення, тобто це діяльність мовно-текстова (Козак А.В.) [3].

Як відомо [14], родові поняття «переклад» включає три його види: внутрішньомовний (переклад у межах тієї самої мови, наприклад, творів, написаних дуже давно, сучасною мовою), міжмовний (з однієї мови на іншу) та міжсеміотичний (переклад іншою системою знаків, наприклад, азбукою Морзе). У дослідженні ми обмежимося міжмовним перекладом. Навчання останнього повинно ґрунтуватися на чіткому визначенні змісту ключового поняття «переклад», оскільки керування процесом формування фахової компетентності майбутнього перекладача без усвідомлення згаданого змісту може виявитися ускладненим, що й визначає актуальність нашого дослідження. Визначення змісту поняття «переклад», з огляду на зазначене, і становить мету нашого дослідження. Його об'єктом є переклад, а предметом – типові ознаки останнього як засобу міжкультурної комунікації. Виходячи з результатів, одержаних у нашому дослідженні, окреслимо також зміст усного послідовного перекладу (УПП) як одного з найважливіших видів перекладу, що входять до змісту навчання майбутніх перекладачів [10].

Багато вчених відзначають, що переклад це – насамперед сприйняття. За словами П. Падилл, в усному перекладі 80% зусиль або когнітивних ресурсів витрачається на аудіювання чи розуміння дискурсу й тільки 20% – на процес породження мовлення [15, 30]. В. С. Виноградов вважає [2], що сприйняття тексту в процесі перекладу є надзвичайно складним сенсорно-розумовим процесом, заснованим на різних видах і формах аналітичної й синтезуючої роботи органів чуттів і мозку. На його думку, перекладач має бути передусім чутливим рецепієнтом. Він повинен не тільки осмислювати текст, але й сприймати його образний та емоційний вплив [2, 30]. Особливе «перекладацьке» володіння мовою (рецептивне володіння вихідною мовою й репродуктивною мовою перекладу) для здійснення акту міжмовної комунікації відзначає й О. Д. Швейцер [13].

Послідовний переклад як вид усного перекладу публічних виступів, який здійснюється після завершення виступу або під час пауз, що робить оратор, складається з двох основних умінь: уміння аудіювати та уміння оформляти переклад в усній формі. На етапі оформлення перекладу перекладач має розшифрувати свої записи і без пауз висловитися мовою перекладу. Перед перекладачем постає завдання пошуку та реалізації рішення, що відповідає комунікативній установці

та функціональним ознакам висловлювання. Мова оратора під час здійснення послідовного перекладу триває досить довго, при цьому перекладач повинен передати як ключову, так і другорядну інформацію, враховуючи й емоційне ставлення до неї автора тексту. Отож якщо розділити послідовний переклад на два етапи, то від першого етапу перекладацької діяльності (сислового сприйняття повідомлення та фіксації найбільш важливої інформації) багато в чому буде залежати правильність, повнота й точність послідовного перекладу [5].

Послідовний переклад – це вид усного перекладу, за якого перекладач перекладає окрему логічно закінчену фразу або відрізок мовлення після її вимовлення оратором під час спеціально відведеної паузи. Здебільшого для проведення конференцій, спеціалізованих тематичних ділових зустрічей та переговорів, при супроводі в туристичних поїздах, під час ведення екскурсії гідом-перекладачем, також на виставках і презентаціях продукції та послуг. Різновидом послідовного усного перекладу є двосторонній переклад. У такому разі перекладач є сполучною ланкою на переговорах, презентаціях та під час екскурсій між сторонами, які не говорять на мовах один одного, допомагаючи їм подолати мовні та культурні бар'єри в процесі спілкування. Двосторонній усний переклад вимагає вільного володіння обома мовами, оскільки обов'язок перекладача – знаходити кращий спосіб забезпечення гармонійного спілкування між сторонами, щоб забезпечити якісну взаємодію і плідність переговорів. Також до двостороннього послідовного перекладу відносять переклад телефонних переговорів, он-лайн конференцій. Такий вид перекладу замовляють для того, щоб поспілкуватися з іноземними партнерами або клієнтами, колегами або друзями, переклад телефонної розмови зазвичай здійснюється через конференц-зв'язок, щоб всі учасники розмови могли комфортно себе відчувати при розмові навіть видалено або за допомогою «гучномовця» або «спікерфону» на вашому телефоні. Виконання усного двостороннього послідовного перекладу не вимагає використання спеціального обладнання, проте тлумач користується системою універсального перекладацького скорочення (УПС), що дозволяє йому за допомогою вертикального запису спеціальних знаків зафіксувати повідомлення мовця та відтворити його мовою перекладу.

Послідовний переклад доцільний під час переговорів, на зустрічах, заходах, зборах, при супроводі. Головною перевагою такого перекладу є відсутність необхідності будь-якого технічного обладнання.

Послідовний переклад охоплює практично всі ці види мовленнєвої діяльності: продуктивні – говоріння і письмо, і рецептивні – слухання і читання. Процес усного послідовного перекладу відрізняється від процесу письмового чи синхронного перекладу. Характерною ознакою для цього перекладу є поперемінна робота відправника повідомлення і перекладача. Відправник повідомлення, перекладач і одержувач повідомлення (трансляту) при цьому виді перекладу є безпосередніми учасниками комунікативного акту, вони бачать один одного, самі створюють елементи ситуації спілкування і мають можливість частину інформації передати за допомогою прагматичних компонентів смислу висловлення (мімікою, жестами). Ці умови спілкування в значній мірі полегшують роботу перекладача, оскільки сприяють простішому проникненню в усі нюанси смислу і функції мовленнєвого твору [4].

Враховуючи ці основні чинники – когнітивний, тобто концептуальну проєкцію цільового тексту і уявлення перекладача про картину світу цільової аудиторії, і комунікативний, тобто інтенцію вихідного тексту і комунікативно-прагматичні характеристики аудиторії, перекладач виробляє глобальну стратегію перекладу, яка є своєрідним планом досягнення усвідомленої мети. Стратегія визначається на основі наявних у перекладача уявлень про загальні закономірності – принципи перекладу, а також літературні та перекладацькі традиції. Глобальна стратегія співвідноситься з цілісним образом, але текстовий матеріал, з яким працює перекладач, представляє інформацію оригіналу лінійною послідовністю знаків. Глобальну стратегію не реалізують абсолютно всі елементи тексту, лише деякі з них відкривають можливість реалізації стратегії у перекладі. Наявність таких фрагментів, які допускають неоднозначність розуміння і втілення в цільовому тексті, визначає перекладну ентропію тексту, яку ми розуміємо як міру його інформаційної невизначеності. Програму перекладу окремих фрагментів тексту задають локальні стратегії; саме ці стратегії є об'єктом спостереження у перекладознавчих дослідженнях лінгвістичного спрямування, в той час як глобальні стратегії перебувають у центрі уваги літературознавчих досліджень перекладу.

Тактика перекладу, у нашому розумінні, полягає у визначенні конкретних компонентів змісту або форми мовних/мовленнєвих одиниць оригіналу, які підлягають відтворенню у перекладі, а прийом перекладу є реалізацією тактики і полягає у підборі мовної/мовленнєвої одиниці цільової мови, яка втілювала б визначені істотні змістовні та/або формальні характеристики [1].

Підґрунтям перекладу як згаданого засобу або типу інтерпретативно породжувального дискурсу як ланки міжлінгвокультурної комунікації є два різноспрямовані принципи. Перший – відтворення засобами мови перекладу (МП) всіх суттєвих характеристик тексту оригіналу (ТО). Другий – адаптація тексту перекладу (ТП) з огляду на лінгвокультурні особливості сприймання нового адресата. Уважають, що перший принцип успадковано від буквалістського перекладу, а другий – від вільного, які розглядаються як дві головні тенденції розвитку перекладацької думки [9, 3-7]. Слід зазначити, що реалізація цих двох принципів породжує певну суперечність, тому перекладач має усвідомлювати необхідність додержання першого чи другого з них, у залежності від ситуації. Відповідно, перекладач як безпосередній учасник двомовної комунікації застосовує такі вектори поведінки: відтворення семантико-структурних особливостей ТО та пристосування ТП до новоголінгвокультурного сприймання. Успіх двомовної комунікації значною мірою залежить саме від нього, оскільки перекладач реалізує різноманітні функції: комунікативну, ідеологічну, кумулятивну (культурологічну) і навіть коректувальну в спробі створення ТП без вад і недоліків ТО, зумовлених непрофесіоналізмом його автора. Виконуючи будь-яку із цих функцій, перекладач повинен десуб'єктивізувати ТО (вилучити суб'єктивний смисл) та ТП (з урахуванням ознак адресата) з метою адекватної об'єктивізації ТП відповідно до ситуації. Знаряддя професійної роботи перекладача є мова, а здійснюваний ним переклад – діяльністю із притаманними їй мотивом, метою та системою спрямованих на її досягнення операцій і дій [7, 129], результатом якої є вираження однієї думки іншою мовою, тобто ТП адекватний ТО [10].

Процес перекладу починається зі встановлення перекладачем відповідності цільових установок тексту оригіналу (ТО) та тексту перекладу (ТП), сприймання ТО мовою оригіналу, а завершується породженням ТП мовою перекладу [11].

Отже, відправник В продукує ТО (Т), призначений для отримувача (О). Перекладач виконує подвійну роль отримувача О1 та відправника В1 : перекладає отриманий ним ТО (Т) та скеровує ТП (Т1) отримувачу О2 . Спираючись на згадану модель, автор пропонує певні тези, відповідно до яких для здійснення адекватного перекладу перекладач має, по-перше, виходити з домінантної комунікативної установки, оскільки вона визначає вибір мовних засобів у ТП. По-друге, він має усвідомлювати різні рівні еквівалентності: синтаксичний (із заміною одних лексичних знаків іншими при збереженні синтаксичної структури висловлювання); семантичний із двома підрівнями (компонентним, на якому

семантична структура залишається без змін, проте їх зазнає граматична структура, і референційним, на якому відбуваються ґрунтовніші лексико-граматичні зсуви) та прагматичного (з урахуванням комунікативної установки та комунікативного ефекту ТП як основи для оцінки якості перекладу). Отож якісний професійний переклад передбачає вміння здійснювати перекладацький аналіз ТО (з метою виявлення його комунікативного змісту), здатність бачити в ТО не тільки сукупність слів та певних граматичних конструкцій, але й його цілі та мовленнєві функції (денотативну, експресивну, фактичну, металінгвістичну, поетичну тощо). Невід'ємним є також уміння розпізнавати в ТО перекладацькі проблеми та вирішувати їх при породженні ТП, враховувати соціокультурні особливості адресата з метою визначення імплікатур ТО й вирішення доцільності їх експлікації у ТП [11].

Послідовне вивчення особливостей перекладу на слух можливо тільки тоді, якщо уважно простежити процес роботи перекладача: 1) сприйняття і розуміння тексту оригіналу; 2) спеціальні перекладацькі навички; 3) відтворення оригіналу засобами іншої мови у виді письмового чи усного оформлення. Усе це не може не створювати труднощів для розуміння, навіть незважаючи на те, що сприйняте на слух усне мовлення звичайно простіше за своєю структурою ніж письмове. Якщо ж звернутись до усного перекладу текстів виступів американських політиків, то спектр складнощів, що постають перед перекладачем, враховуючи вищезазначені особливості таких текстів, значно поширюється та примножується. У такому разі розуміння відбувається шляхом схоплювання «значеннєвих віх» і минулого досвіду. Такими значеннєвими віхами в мові є іменники (конкретні, абстрактні), а потім уже дієслова, однак при уточненні змісту ними можуть бути й службові слова. Майже кожне слово мовного потоку дає той чи той відтінок мови. Однак деякі з них, навіть будучи незнайомими, можуть бути з'ясовані із загальної структури фрази, із контексту. Структуру ж такої фрази і, значною мірою, її контекст створюють головні слова або «значеннєві віхи» [8].

Послідовний переклад також вимагає особливих особистісних якостей від його виконавця, оскільки полягає в усному відтворенні тексту засобами іншої мови після його прослуховування. Що більший відрізок відтворюваного тексту, то більше навантаження на пам'ять. Завдання послідовного перекладача – за допомогою особливої системи записів зафіксувати кожну думку оратора. Тому для успішного виконання завдання, опанування техніки записів йому необхідні такі якості, як: високо розвинена логічна (смысловая) пам'ять; великий

об'єм вербальної пам'яті; високий рівень аналітичного мислення, узагальнення; ораторські здібності. У зв'язку з вищевикладеним особливого значення у системі підготовки перекладача-професіонала набуває етап орієнтації у майбутній професії, спрямований на з'ясування специфіки й основних функцій професійної діяльності, усвідомлення психологічних, комунікативних, особистісних вимог, що висуваються певною професією, виявлення професійно значущих психічних та особистісних якостей, прийняття відповідальності за вибір професії і своє навчання [3].

У навчанні усного послідовного двостороннього професійно орієнтованого перекладу особливого значення набувають наступні спеціальні знання, навички та уміння: розуміння перекладачем предмета обговорення (знання «предмета мови» або «предмета спеціалізації перекладача»), від якого залежить логічна побудова висловлювання та розуміння граматичних конструкцій у разі структурної двозначності; уміння перекладати і тлумачити термінологію й перекладати прецизійну інформацію (числівники, назви установ, організацій, абрєвіатури та власні імена, які особливо стосуються сфери спеціалізації перекладача тощо), оскільки від них залежить точність передачі інформації. Крім того, до спеціальних умінь галузевого перекладу належить володіння УПС для позначення ключової інформації за допомогою спеціальних знаків і символів в межах дискурсу спеціалізації перекладача. При цьому особливого значення в навчанні усного послідовного двостороннього професійно орієнтованого перекладу набуває навичка переключення з однієї мови на іншу в межах попередньо відібраної семантичної системи для роботи в певних галузях спеціалізації. Дуже актуальною для перекладача – спеціаліста у фінансовій та банківській сфері є навичка «буквено-цифрового» кодування або навичка переключення з цифрової на текстову інформацію, позаяк тексти цього дискурсу насичені цифровою інформацією.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрієнко, Т. П. (2014). Переклад як когнітивно-комунікативна діяльність. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер.: Філологічні науки*, 3, 13-17.
2. Виноградов, В. С. (2001). *Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы)*. Москва: Изд-во Ин-та общего сред. образования РАО.
3. Козак, А. В. (2009). Формування перекладацької культури та професійно важливих якостей спеціаліста-перекладача: теоретичний аспект / Взято з: http://nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Npdntu_pps/2009_3/kozak.pdf.

4. Котлярова, І. В. (2007). Особливості методики викладання усного послідовного перекладу у вищих навчальних закладах. Взято з <http://er.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/23170>.
5. Кочубей, О. С. (2014). Психологічні засади та особистісний фактор при інтерпретації англomовного тексту студентами-філологами. *Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. [«Здоров'я, освіта, наука та самореалізація молоді»]*, (Чернівці, 27–28 берез. 2014 р.). Чернівці : Наші книги.
6. Латышев, Л. К. (2007). *Технология перевода: учеб.пособие для студ. лингвист. вузов и фактов*. Москва: Академия.
7. Львовская, З. Д. (2008). *Современные проблемы перевода: [пер. с исп.]*. Москва : Издательство ЛКИ.
8. Попова, О. В. (2014). Підготовка фахівця усного перекладу на слух. *Електронні засоби та дистанційні технології для навчання протягом життя : тези доповідей X Міжнародної науково-методичної конференції, (м. Суми, 13–14 листопада 2014 р.)*. Суми : Сумський державний університет.
9. Селиванова, Е. А. (2003). Стратегии и тактики переводчика в диалогической модели вторичной коммуникации. *Вісник Харківськ. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: «Романо-германська філологія»*, 611, 3-7.
10. Червінко, Є. (2013). Зміст понять «Переклад» та «Усний послідовний переклад» як об'єктів навчання майбутніх перекладачів. *Педагогічні науки*, Вип. 3, 81-87.
11. Червінко, Є. О. (2013). Психологічна модель, етапи, стратегії, уміння та навички усного послідовного перекладу. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, Вип. 36, 465-470.
12. Швейцер, А. Д. (1988). *Теория перевода: статус, проблемы, аспекты*. Москва: Наука.
13. Ширяев, А. Ф. (1979). *Синхронный перевод: деятельность синхронного переводчика и методика преподавания синхронного перевода*. Москва: Воениздат.
14. Jacobson, R. On (1959). *Linguistic Aspects of Translation*. Cambridge : Harvard University Press, Massachusetts.
15. Pöchhacker, F. (1995). Writings and Research on Interpreting: A Bibliographic Analysis. *The Interpreters' Newsletter*, 6, 17–31.
16. Усний послідовний переклад. Взято з: <http://ftbtranslation.com/ua/ustnyj-perevod-v-kieve/posledovatelnyj-perevod-v-kieve-nedorogo.html> © адрес сайта

REFERENCES

1. Andriienko, T. P. (2014). Pereklad yak kohnityvno-komunikatyvna diialnist [Translation as Cognitive Communicative Activity]. *Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia]. Ser.: Filolohichni nauky – Scientific Proceedings [Nizhyn Gogol State University], Series: Philological Sciences*, 3, 13-17. [in Ukrainian]
2. Vinogradov, V. S. (2001). *Vvedenie v perevodovedenie (obshchie i leksicheskie voprosy) [Introduction to Translation Studies (General and Lexical Issues)]*. Рідне слово в етнокультурному вимірі. 2018

Moscow: Publishing House of the Institute of Secondary Education of the Russian Authors' Society [in Russian]

3. Kozak, A. V. (2009). Formuvannya perekladatskoi kultury ta profesiino vazhlyvykh yakosteï spetsialista-perekladacha: teoretychnyi aspekt [Formation of Translation Culture and Professionally Important Qualities of a Specialist-Translator: Theoretical Aspect] Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Npdn-tu_pps/2009_3/kozak.pdf. [in Ukrainian]

4. Kotliarova, I. V. (2011). Osoblyvosti metodyky vykladannia usnogo poslidovnoho perekladu u vyschykh navchalnykh zakladakh [Features of the Teaching Method of Oral Consecutive Translation in Higher Educational Institutions]. Retrieved from: <http://er.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/23170>. [in Ukrainian]

5. Kochubei, O. S. (2014). Psykholohichni zasady ta osobystisnyi faktor pry interpretatsii anhlomovnoho tekstu studentamy-filolohamy [Psychological Principles and Personality Factor in the Interpretation of the English Text by Students - Philologists], «Zdorovia, osvita, nauka ta samorealizatsiia molodi», *Materialy V Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Chernivtsi, 27–28 march) – Health, Education, Science and Self-Realization of Youth, Materials of the 5th International Scientific and Practical Conference, Chernivtsi, March 27-28*). (pp. 165–168). Chernivtsi: Nashi knyhy [in Ukrainian]

6. Latyshev, L. K. (2007). *Tekhnologiya perevoda: ucheb.posobie dlya stud. lingvist. vuzov i faktov [Translation Techniques: Manual for Students of Linguistic Higher Educational Institutions and Faculties]*. Moscow: Akademiya [in Russian]

7. Lvovskaya, Z. D. (2008). *Sovremennyye problemy perevoda [Modern Problems of Translation]*. Moscow: Izdatelstvo LKI [in Russian]

8. Popova, O. V. (2014). Pidhotovka fakhivtsia usnogo perekladu na slukh [Preparation of a Specialist for Interpreting by Ear]. *Elektronni zasoby ta dystantsiini tekhnologii dlia navchannia protiahom zhyttia : tezy dopovidei X Mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii, Sumy, 13–14 november*. – Electronic Means and Remote Technologies for Life-Long Learning: Brief Outline Reports of the 10th International Scientific and Methodological Conference, Sumy, November 13-14, 2014, Sumy State University. (pp. 115-117). Sumy : Sumskiy derzhavnyi universytet. [in Ukrainian]

9. Selivanova, Ye. A. (2003). Strategii i taktiki perevodchika v dialogicheskoy modeli vtorychnoy komunikatsii [Strategies and Tactics of the Translator in the Dialogic Model of Secondary Communication]. *Visnik Kharkivsk. nats. un-tu im. V. N. Karazina. Seriya: «Romano-germanska filologiya»*—Bulletin of the V.N. Karazin Kharkiv National University, Series: Romano-Germanic Philology, 611, 3-7. [in Russian]

10. Chervinko, Ye. (2013). Zmist poniat “Pereklad” ta “Usnyi poslidovnyi pereklad” yak obiektyv navchannia maibutnykh perekladachiv [Content of the Concepts of “Translation” and “Oral Consecutive Translation” as Study Objects of Future Translators]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical Sciences*, 3, 81-87 [in Ukrainian]

11. Chervinko, Ye. O. (2013). Psykholohichna model, etapy, stratehii, uminnia ta navychky usnogo poslidovnoho pereklad [Psychological Model, Stages, Strategies, Skills and Abilities of Oral Consecutive Translation]. *Suchasni informatsiini tekhn.* ISSN 2411-4758

nolohii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy – Modern Information Technologies and Innovative Training Techniques in Preparation of specialists: Methodology, Theory, Experience, Problems, 36, 465-470.

12. Shveytser, A. D. (1988). *Teoriya perevoda: status, problemy, aspekty [Theory of translation: status, problems, aspects]*. Moscow: Nauka [in Russian]

13. Shiryayev, A. F. (1979). *Sinkhronnyy perevod: deyatelnost sinkhronnogo perevodchika i metodika prepodavaniya sinkhronnogo perevoda [Simultaneous Translation: the Activity of the Simultaneous Translator and the Simultaneous Translation Teaching Techniques]*. Moscow: Voenizdat [in Russian]

14. Jacobson, R. (1959). *On Linguistic Aspects of Translation*. Cambridge : Harvard University Press, Massachusetts.

15. Pöchhacker, F. (1995). Writings and Research on Interpreting: A Bibliographic Analysis. *The Interpreters' Newsletter*, 6, 17–31.

16. Usnyi poslidovnyi pereklad [Oral Consecutive Translation]. Retrieved from: <http://ftbtranslation.com/ua/ustnyj-perevod-v-kieve/posledovatelnij-perevod-v-kieve-nedorogo>.